

Bibliografische gegevens

Titel: The Shift. The future of work is already here. Have you made the crucial shifts for success?

Auteur: Lynda Gratton, 2011

Uitgever: Harbin Collers Publishers, Londen

ISBN: 978 0 00 742793 2

The shift for success

Hans van der Heijden

Aan de ontbijttafel zegt Gratton's 17 jaar oude zoon Christiaan: 'Ik wil journalist worden'. 'En ik wil medicijnen studeren' merkt zijn twee jaar jongere broer Dominic op. Vragend kijken ze naar hun moeder. Zijn dat goede keuzes? Want moeder Lynda is immers al jarenlang een veelgevraagd topadviseur op het terrein van hoe en waarom van werk. In dit huiselijk gesprekje lag voor Lynda Gratton de aanleiding om zich te verdiepen in de toekomst van werk. Haar doel van het boek is 'to support you as you develop your own point of view about the future – and your own path to creating a future-proofed working life'. Gratton wil dus de loopbaan-overwegingen van de individuele lezer centraal stellen.

De manier waarop ze daartoe te werk is gegaan vergelijkt ze met de wijze waarop haar moeder lappendekens (*patchwork quilts*) maakte; jarenlang stukjes stof verzamelen, zoeken naar de stukjes die natuurlijk lijken samen te gaan, andere weggooiden en uiteindelijk tot patronen komen.

Wat zijn die patronen? Met 2025 als referentie onderkent Gratton vijf hoofdpatronen: (1) technologie, (2) globalisatie, (3) demografie en 'langer leven', (4) maatschappij en (5) energiebronnen. In elke patroon onderscheidt ze *pieces*, ontwikkelingen die 'interne consistentie' hebben. Pieces in 'demografie en langer leven' zijn bijvoorbeeld de opkomst van 'Gen Y', armoede onder grote groepen baby boomers en de toename in wereldwijde migratie. Vervolgens schetst Gratton een *default future*, een donkere toekomst van fragmentatie, isolatie en sociale uitsluiting. Maar als we bereid zijn harde keuzes te maken, dan gloort er hoop in 'The bright side of the crafted future'. Dat vergt in individuele loopbaankeuzes drie *shifts*: 'from shallow generalist to serial master', 'from isolated competitor to innovative connector' en van 'voracious consumer to impassioned producer'.

Stelt Gratton daarmee dat mensen diepgaand anders worden? Neen, 'the basic human plot remains essentially the same' (p. 40). Zo

staat Gratton tijdens een vakantie met haar zoon Dominic op een heuvel in Tanzania te praten met een jonge Masai-krijger en horen een bekende ring tone vanuit de mobiel van de Masai. Het blijkt zijn broer die belt om opgetogen te vertellen dat hij voor hun geiten een goede weidegrond heeft gevonden. Gratton heeft zonder meer opnieuw een waardevol boek geschreven, met een duidelijke structuur en een navolgbare inhoud. Storylines over bijvoorbeeld Miguel die in 2025 via internet wereldwijd expertise inwint om verkeerschaos en luchtvervuiling in Brazilië aan te pakken, maken dat de verre toekomst van werk op een levendige manier 'herkenbaar' is.

Kanttekeningen

Toch zijn er ook kanttekeningen te plaatsen bij 'The Shift'. In de eerste plaats besteedt Gratton weinig aandacht aan de wetenschappelijke onderbouwing van haar voorspellingen. Ze zegt dat ze in haar business school met een team sinds 2009 harde feiten verzamelde en vervolgens een research consortium in het leven heeft geroepen, bestaande uit tweehonderd mensen van 21 internationale bedrijven. Die hebben haar vooral geholpen om storylines te ontwikkelen. Via haar wekelijkse blog heeft ze verder haar ideeën getoetst. Het boek kent weliswaar een behoorlijke bibliografie en een indrukwekkende notenlijst, maar (de beschrijving van) het onderzoek is dun. Ten tweede zijn sommige van de persoonlijke voorbeelden voor nuchtere Nederlandse lezers mogelijk wat over the top. Van de quilt van haar moeder tot de mobiele telefoon van de Masai. Het is een kwestie van smaak, maar het is duidelijk dat het boek vooral is geschreven voor het Angelsaksische publiek.

Een derde kanttekening is de enigszins zwalkende focus op de lezer. Gratton wil de individuele lezer aanspreken. Zo richt ze zich regelmatig tot 'you', met vragen als 'Before we move on, take a moment to ask yourself...'

Maar in een boek dat mondiale, lange termijn trends adresseert, voelt dat 'what should YOU do'-perspectief toch wat vreemd aan. Misschien richt de auteur zich daarom aan het einde van het boek in zogenaamde Notes ook nog tot 'children, CEO's and governments'. De HRM-er wordt in het boek overigens niet als doelgroep aangesproken en wie het boek als HRM-er leest zal voor het eigen vakgebied en rol zijn eigen conclusies moeten trekken.

Dubbelingen

Een laatste kanttekening betreft de omvang van het boek. Veel voorbeelden zijn, vind ik, uitgesponnen en het boek bevat nogal wat dubbelingen. Het overkwam me regelmatig dat ik dacht 'Hé, dat heb ik toch al gelezen?!'. Soms lijken invalshoeken er ook bij gezocht om de inhoud te verstevigen, zoals uitstapjes naar Marx en Sartre.

Ondanks deze kanttekeningen is 'The Shift', zoals gezegd, de moeite waard. Maar als er een goede samenvatting beschikbaar komt, dan raad ik die aan.

En wat is na ruim 300 pagina's Lynda's antwoord aan haar twee zonen? De keuze van Dominic voor geneeskunde is verstandig. Het is een professie waar veel toekomst in zit, onder andere door het ouder worden van de wereldbevolking. Christiaan's liefde voor journalistiek zal betekenen dat hij zal moeten buffelen en afzien; kranten en tijdschriften hebben weinig toekomst. Maar als hij die kant écht op wil, dan moet hij zijn hart volgen. Gelukkig zijn sommige loopbaanadviezen van alle tijden.

En oh ja, er zijn ook een werkboek en apps beschikbaar...

Mr. drs. Th.J. van der Heijden is lid van de redactie van het Tijdschrift voor HRM.